

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3228/2017. (X. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.217/2015/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó a Kúria Gfv.VII.30.217/2015/6. számú végzése ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt és kérte annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott végzés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését a szabad bírói mérlegelés korlátainak átlépése és a fegyvergyenlőség elvének megsértése miatt.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az elsőfokon eljáró bíróság megállapította, hogy a panaszos mint hitelező felszámolás iránti kérelmet nyújtott be az adós ellen egy 2014. július 3-án létrejött engedményezési szerződés alapján. Az engedményezési szerződés alapján az adósnak az engedményezett követelés ellenértékét az engedményezés teljesülésétől számított 3 napon belül kellett volna megfizetnie, mivel azonban az ellenérték megfizetésére nem került sor, ezért a hitelező 2014. július 30-án felszólító levelet küldött az adósnak. A hitelezői felszólításra 2014. augusztus 1-jén kelt levélben az adós vitatta fizetési kötelezettsége fennállását. A hitelező ezt követően az adós felszámolása iránti kérelmet terjesztett elő. Az adós a követelést nem ismerte el. Az elsőfokon eljáró bíróság az eljárást megszüntette, és megállapította, hogy a felek szerződéses viszonyában nem került sor számla kiállítására a pénztartozásról, ezért a hitelezőnek lejárttá kellett tennie a követelését a csődeljárásról és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 27. § (2) bekezdése alapján, amit az adósnak jogában áll vitatni. Mivel a hitelező levele nem minősül olyan fizetési felszólításnak, ami kizárná a kézhezvételt követő adósi vitatást, az adós 2014. augusztus 4-i nyilatkozata alapján a hitelező követelése vitatottnak minősül, így a fizetéseképtelenség megállapításának törvényi feltételei a Cstv. alapján nem állnak fenn. Ezért az eljárását – 2015. január 22-én kelt végzésében – soron kívül megszüntette.
- [3] 1.2. A hitelező fellebbezése alapján a másodfokon eljáró bíróság az elsőfokon eljáró bíróság végzését helybenhagyta. Hangsúlyozta: számla hiányában a hitelező részéről érkező felszólítás teszi csődjogi értelemben lejárttá a követelést, amit követően az adósnak jogában állt a követelést vitatni. Végzésében a másodfokon eljáró bíróság ismertette az elsőfokon eljáró bíróság által megállapított tényállást, miszerint a hitelező levele 2014. július 30-án kelt, az adós levele pedig 2014. augusztus 1-jén. Majd ezt követően a másodfokon eljáró bíróság nyilvánvaló elírással rögzítette, hogy a hitelezői felszólításra 2015. július 30-án kelt levélben került sor. Az elírás azért tekinthető nyilvánvalónak, mert a másodfokon eljáró bíróság végzése 2015. április 1-jén kelt.

- [4] 1.3. A jogerős végzés ellen a hitelező felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, ami a Kúria támadott végzése szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 1:3. §-ára, 1:4. §-ára és 1:5. §-ára hivatkozással kérte az első- és másodfokú végzés hatályon kívül helyezését, az adós fizetéseképtelenségének megállapítását, és a felszámolás elrendelését. A Kúria támadott döntése a jogerős végzést hatályában fenntartotta. A Kúria támadott végzése megállapította, hogy a hitelező 2014. szeptember 10-én nyújtott be felszámolás iránti kérelmet a 2012. július 3-án létrejött – az elsőfokú végzésben a szerződés keltezéséként megállapított 2014. július 3. dátum helyett – engedményezési szerződés alapján. A Kúria az elsőfokú végzés ismertetése körében rögzítette, hogy a hitelező felszólítása 2014. július 30-án kelt, majd a másodfokú végzés ismertetése körében – valószínűleg átvéve a másodfokon eljáró bíróság által tévesen rögzített keltezést – 2015. július 30-án kelt levélre hivatkozott. A Kúria ismertette, hogy az adós felülvizsgálati ellenkérelmében hivatkozott a Kúria Gfv.X.30.209/2011/4. számú határozatára.
- [5] A Kúria végzése kifejezetten hivatkozott arra, hogy a felek között az engedményezési szerződés 2012. július 3-án, vagyis az új Ptk. 2014. március 15-i hatálybalépése előtt került sor, így arra a Ptk. nem alkalmazható és „[a] hitelező ezáltal nem hivatkozhatott megalapozottan a Ptk. rendelkezéseinek megsértésére”. A Kúria döntésében megállapította, hogy a Gfv.X.30.209/2011/4. számú határozatában foglaltakat fenntartja a jelen ügyben. Végzésében a továbbiakban a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) alapján megállapította, hogy a hitelezőtől a régi Ptk. 277. § (2) bekezdése alapján fennálló együttműködési kötelezettségre tekintettel várható el a fizetési felszólítást megelőző felhívás. A Kúria ezzel összefüggésben megjegyezte, hogy ez a Ptk. 6:62. § (1) bekezdése alapján is fennálló kötelezettség. Hivatkozott továbbá arra, hogy a régi Ptk. 302. § b) pontja alapján a jogosult késedelembe esik, ha a számla kiállításával és benyújtásával egyidejűleg nem kerül sor a követelés csődjogi lejárttá tételére. Ezzel összefüggésben a Kúria nem utalt a Ptk.-ban foglalt szabályokra. Majd a végzés megállapította, hogy az első- és másodfokon eljáró bíróságok helyesen állapították meg a Cstv. 27. § (2) bekezdése alapján, hogy a fizetéseképtelenség megállapításához megkívánt lejárt tartozás csődjogi szempontból nem áll fenn.
- [6] 2. Az alkotmányjogi panasz előterjesztője az alapügy hitelezője volt. Indítványában egyrészt azért kérte a Kúria támadott végzésének megállapítását az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján, mert a Kúria az adós ellenkérelmét nem kézbesítette a panaszos mint hitelező részére megsértve ezzel a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 244. § (2) bekezdését 259. §-át és 270. § (1) bekezdését. A hitelező így nem ismerhette meg az adós ellenkérelmét és arra nem tehetett észrevételt, így nem fejthette ki azon álláspontját, hogy az adós által hivatkozott Gfv.X.30.209/2011/4. számú határozat az új Ptk. hatálybalépését követően nem alkalmazható. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét idézte elő az indítványozó szerint az is, hogy a Kúria a döntését a szerződés megkötésekor már nem hatályos jogszabályra alapozta. Ezzel a Kúria átlépte a szabad bírói mérlegelés határát. Hivatkozott arra, hogy az alapügyet megindító hitelezői kérelemben valóban időpont-elírás történt a szerződés megkötésének időpontját illetően, ezt azonban az elsőfokon eljáró bíróság már tisztázta és megállapította, hogy a szerződéskötés időpontja 2014. július 3. volt (és nem 2012. július 3.). Mindezek alapján a Kúria döntése a tisztességes eljáráshoz való jogot sérti azért, mert sérült a fegyverek egyenlőségének elve az eljárásban, továbbá mert a Kúria átlépte a szabad bírói mérlegelés határát már nem hatályos jogszabály alkalmazása miatt. Mindezek miatt jogszabálysértő a Kúria támadott végzése az indítványozó szerint.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben.
- [8] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. §, 29–31. § és 52. § szerinti feltételeket.
- [9] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [10] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az 52. § (1b) bekezdése b) pontja szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az eljárás megindításának okait és – alkotmányjogi panasz esetében – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét.

- [11] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak tartalmaznia kell továbbá az indokolást arra nézve is, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [12] 3.1. Az indítványozó szerint azért sérti a támadott végzés a tisztességes eljáráshoz való jogot, mert a Kúria a Pp. egyes rendelkezéseit megsértve járt el a felülvizsgálati eljárás során, továbbá mivel a Kúria tévesen állapította meg a tényállást (szerződés megkötésének időpontját) és ezt alapul véve téves jogszabályra hivatkozott döntésében.
- [13] Azzal összefüggésben, hogy a Kúria a Pp. egyes rendelkezéseit megsértve járt el, az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban – az ellenkérelemre tekintettel – nincs helye a felülvizsgálati kérelem megváltoztatásának, kiegészítésének [Pp. 273. § (5) bekezdés]. A felülvizsgálati ellenkérelem haladéktalan kézbesítésének elmaradása [Pp. 244. § (2) bekezdés] ezért önmagában nem veti fel a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét.
- [14] Az a körülmény, hogy a Kúria tévesen állapította meg a tényállást és emiatt tévesen már nem hatályos jogszabályra hivatkozott döntésében szintén a Kúria döntésének törvényességi felülvizsgálatát eredményezné. Az alkotmányjogi panasz keretében a bíróság döntésének alkotmányossága képezheti vizsgálat tárgyát, de nem a bíróság által felvett tényállás helyállósága, valamint az ez alapján levont jogi következtetések törvényessége.
- [15] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt, vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság döntése során azt is figyelembe vette, hogy az indítvánnyal támadott kúriai döntés alapját a Cstv. 27. § (2) bekezdése képezte. Erre tekintettel az a körülmény, hogy a Kúria döntésében tévesen állapította meg a szerződéskötés időpontját és ebből kiindulva tévesen zárta ki az új Ptk. alkalmazását az ügyben, az ügy érdemére csak közvetett kihatást gyakorolt.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján – az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 56. § (2)–(3) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdése alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-a és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. szeptember 26.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/545/2016.

